Zaaknr. : 18.zk05575
Kenmerk : 18IT049694
Barcode :

Vergadering algemeen Bestuur 10 oktober 2018

Verslag van de vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Brabantse Delta d.d. 10 oktober 2018 om 19.00 uur te Breda, kapel, Bouvigne.

Aanwezig:
De voorzitter: K J. de Vet
De leden: J. van der Aa, M.J.C.M. Arts, K. van den Berg, W.J.H. de Boer, W. Bonthuis, C.B.M.E. Franssen, M.G.M. Gosens, J.J.M. van der Heijden, C.A.M. de Jong, L.H. van der Kallen, J.J. Kocx, W.W.J.F. de Koning-Bogers, H. Knook, C.A.M. Korst-Dingemans, C.C.F. Mureau, G.G. de Neve, F.C.J. van Noord, P.H.T. Raedts, Th. Schots, H.C.A.M. Schouwenaars, C.A.G. Sneep, J.P.W.A.A.M. Taks, J.A.P.G. Verhulst, J-P. Verroen, A.A.F.M. Wijnen

Afwezig met kennisgeving: J. van Dam, J.A.M. Slenders, W. Spierings, M.C. Velthoen, J.J.M. Voets

De wnd. secretaris-directeur: A. Meuleman

Notulist: H. Mutsaerts van Het Notuleercentrum

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, allemaal van harte welkom bij deze openbare algemene bestuursvergadering. Wij hebben vanavond drie verschillende onderwerpen. Het was een idee van de heer Van der Aa om een half uurtje te nemen voor de brief, dan kunnen wij om half acht beginnen met het BOB-traject ruimtelijke adaptatie en daarna internationaal. Zou u er iets op tegen hebben om informeel te beginnen tot het quorum er is? Anders verliezen we te veel kostbare tijd. Even terug naar de vorige keer, dit is de derde keer dat wij over de CAB-voorstellen spreken en aanstaande vrijdag mag ik namens u het standpunt verwoorden wat in een ontwerpbrief staat. Vorige week hebt u een ontwerpbrief gekregen en daar hebben wij reacties van teruggekregen en ons voorstel zou zijn om naar het laatste concept te kijken, waar zitten er volgens het algemeen bestuur wensen in die wij kunnen vervullen.

2. Besluitvormend deel over de reactie aan de Unie van Waterschappen betreffende het pakket aan voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel

De heer Van der Kallen: Voorzitter. Het is heel leuk dat u vermeldt hoe vaak wij er al over gesproken hebben, maar had dat maar een keer hoeven zijn wat mijn fractie betreft. Wij vinden de CAB-voorstellen die er liggen, inspirerend en uitdagend maar uiteindelijk kunnen en willen wij er vrijwel niets mee. Als ik het woord 'vrijwel' tussenvoeg, dan doe ik eigenlijk al iets verkeerd. En dat is volgens ons ook verkeerd in uw brief. U gaat op de CAB-voorstellen in op een manier alsof u de gedachte levend wilt houden dat als wij eraan schaven zelfs met een cirkel- of kettingzaag, wij er nog iets van kunnen maken dat het een zodanige substantie heeft dat het ergens toe leidt en wij vinden de voorstellen dermate rigoureus, dat je zegt, er zitten elementen in waarover je na zou kunnen denken maar het complex – want uiteindelijk moeten die voorstellen tot een zeker evenwicht leiden – is voor ons niet aanvaardbaar. Wij denken dat je niet tot een harmonie kunt komen die passend is bij zoals wij als waterschappen gewend zijn te denken. Op het moment dat je zegt, het stelsel leidt tot substantiële en onvoldoende onderbouwde afgewogen verschuivingen, alleen al door het gebruik van 'onvoldoende onderbouwd' wek je de indruk dat als het maar voldoende onderbouwd wordt, het wel zou kunnen. Wij kunnen hier niet mee leven. Dan kijk je naar waar kunnen wij dan wel mee leven en dan zeggen wij, als er iets verwoord moet worden, dan niet zo ambtelijk als wij het hebben gedaan maar als wij dan een voorbeeld moeten geven van, dat wij zeggen met pijn in het hart slikken wij dat, dan zou het de brief van De Dommel zijn. Die is wat korter, krachtiger, helderder en eenvoudig uitgelegd geformuleerd. Wij hebben grote waardering voor de inspanningen van de CAB-mensen, die hebben echt hun best gedaan en hebben met iedereen gesproken. Maar soms denk ik, je moet er ook mensen bij hebben die regelmatig gesproken hebben met onze belastingbetalers, die weleens een poging hebben gedaan ons huidige systeem uit te leggen en weten hoe slecht dat overkomt.

De voorzitter: Mag ik het even overnemen. Ik wil eerst even opmerken – ik geef dadelijk de portefeuillehouder het woord – dat de weerslag van de brief heel veel verschillende invalshoeken kent die hier in het gesprek langs gekomen zijn. Die zitten er allemaal in, maar mag ik de suggestie doen dat wij aan het einde een alinea invoegen, alles afwegende, vindt het algemeen bestuur van Brabantse Delta om deze voorstellen verder uit te werken. Ik vind het wel een zwaktebod als wij zeggen, Brabantse Delta laat zich vertegenwoordigen via een brief van De Dommel.

De heer Van der Kallen: U mag dat een zwaktebod vinden. Ik vind het krachtig van mensen als ze durven zeggen, een ander heeft het beter gedaan dan wij. Ik hoef mij niet achter wie dan ook te verschuilen om respect te hebben voor de inspanningen van ons algemeen bestuur, dagelijks bestuur en ambtenaren. Dan mag ik best de brief van De Dommel, met een keurig briefje naar De Dommel dat wij het overgenomen hebben en hier en daar De Dommel hebben veranderd in Brabantse Delta, als de ander goed werk heeft gedaan, althans hier valt geen goed werk mee te doen, maar zijn best heeft gedaan om er nog iets van te maken, dan zeg ik, hartstikke goed. Ikzelf zou nooit het idee hebben, ik vind het geen zwaktebod als ik goeie ideeën en formuleringen van anderen overneem.

De voorzitter: Ter voorkoming dat wij allemaal algemene beschouwingen doen en daarna vastlopen in de tijd, maak ik even een rondje en ik wil u vragen specifiek aan te geven wat u wenst.

De heer Sneep: Voorzitter. Ik hoor de scherpte bij voorgaande spreker en dat begrijp ik ook. Wij vinden de brief heel zorgvuldig geformuleerd, genuanceerd en volledig en wij kunnen ons daar helemaal in vinden.

De heer Schouwenaars: Voorzitter, op zo'n brief kun je altijd afdingen, hier een beetje, daar een beetje. Geeft het weer zoals wij erover gesproken hebben? Ja, dat geeft het weer en dat was de bedoeling. Maar geeft het weer welke boodschap wij aan onze vertegenwoordiger in het Uniebestuur meegeven? Die kan ik niet vinden en die zou ik er wel in verwerkt willen hebben of er vanavond een uitspraak over doen. Ik heb een poging gedaan om een wijzigingsvoorstel in te voeren, maar dat is niet verwerkt om te kijken of het mogelijk is dat het Uniebestuur deze week aan het CAB een nieuwe aangepaste opdracht verstrekt op basis van de inbreng van alle tweeëntwintig (22) waterschappen.

De heer Taks: Voorzitter. De afspraak was dat het dagelijks bestuur een notitie zou samenstellen waarin objectief zou worden weergegeven welke opvattingen er hier leven in het algemeen bestuur. Ik vind dat het correct uitgevoerd is. Dat wij het nooit eens zouden worden over diverse onderdelen, stond vast. Eigenlijk is de algemene opvatting ook dat de voorstellen als zodanig ons niet doen juichen, maar bepaalde concrete punten en algemene uitgangspunten zijn positief, maar de uitwerking daarvan is weinig geruststellend. Om die reden zou je geneigd kunnen zijn om nee te zeggen, zou je deze notitie te positief vinden, maar het is van belang om de discussie gaande te houden dat het Uniebestuur weet, wij als Brabantse Delta willen de discussie voortzetten maar dan wel op een andere manier met een andere opdracht en een andere commissie eventueel die meer perspectief biedt in de zin zoals wij dat graag zouden doen. Het is voor onze vertegenwoordiger een belangrijke boodschap om uit te dragen. Deze tekst is op dit moment goed.

De heer Kocx: Voorzitter. Wij kunnen ons volledig vinden in de brief. Wij hebben een eerste concept gehad, daar konden wij schriftelijk op reageren en dat lijkt ons een prima concept. De opdracht was, geef weer wat er in het algemeen bestuur besproken is. Die opdracht is perfect uitgevoerd. In het tweede concept zijn wat nuances veranderd, maar die veranderen niet de strekking van de brief. Als je de brief leest ook als buitenstaander, dan zou de eindconclusie zijn, stop er maar mee. Dus uw suggestie om een alinea toe te voegen wat die conclusie weergeeft, is een prima suggestie. Dat wil ik ondersteunen, alhoewel de brief het eigenlijk al impliciet aangeeft. Dus steun voor de brief en voor uw suggestie. Nog een laatste vraag. Ik zag de agenda van de vergadering van de Unie voor aanstaande vrijdag en wat schetst mijn verbazing. Er staat op het belastingstelsel maar dan staat er een klein woordje achter namelijk (vertrouwelijk). Waarom is in die vergadering dit agendapunt wat het hele land bezighoudt vertrouwelijk en wat houdt dat in? Betekent dat dat degenen die binnen zijn, met de uitkomsten vertrouwelijk om moeten gaan en niet eens hun eigen algemeen bestuur mogen inlichten of hoe moet ik deze vertrouwelijkheid zien, want daar zou ik ernstig bezwaar tegen hebben, mede omdat het hele traject openbaar is en iedereen het erover heeft.

Mevrouw Raedts: Voorzitter, in tegenstelling tot sommige vorige sprekers was mijn indruk dat wij en nou citeer ik de agenda: "Een beleidsvormend deel over de reactie aan de Unie van Waterschappen betreffende het pakket aan voorstellen voor aanpassing van het belastingstelsel". Ik haal hieruit dat wij vanavond tot een voorstel, besluitvorming zouden doen over de reactie op het voorstel richting Unie en dat is iets anders dan een notitie, een soort verslag van de discussie. Ik heb op die manier naar deze brief gekeken en het is al eerder gezegd, ik zie ons standpunt daar niet in. Ook al hebben wij een verdeeld standpunt, dan kan dat ook verwoord worden. Het is hier en daar een verbeterde versie van de vorige notitie en het lijkt alsof wij het ermee eens zijn, dat wij alleen meer informatie en meer tijd willen hebben en het prima vinden dat er een handleiding is om het allemaal beter uit te kunnen leggen, maar dat is geen standpunt. Ik denk dat wij

richting Unie moeten zeggen, op deze manier zoals het aan ons is overgekomen zeker het onderdeel watersystemen, daar kunnen wij niet mee verder, dus doe je huiswerk over. Ik vond de brief van De Dommel beter weergeven hoe wij hier gediscussieerd hebben dan ons eigen stuk, dus in navolging van de heer Van der Kallen zou ik willen zeggen, pak de brief erbij en maak daar een eigen verhaal omheen.

Mevrouw Bonthuis: Voorzitter. Wij zien dat de notitie die er nu ligt, beter is dan de vorige, maar wij kunnen ons nog steeds niet onttrekken aan het idee dat het een hele ambtelijke notitie is. Daarmee bedoel ik, wij hebben als algemeen bestuur de rol om te sturen en om een standpunt mee te geven naar de Unie en daar voldoet dit stuk niet aan. Ik vind het eigenlijk net wat onder de maat van wat wij als algemeen bestuur kunnen en zouden moeten doen. Volgens mij doen wij er geen recht mee aan de discussie die wij hier de laatste keer hebben gevoerd. Toen hebben wij tegen elkaar gezegd en geknikt weet ik nog wel, van, er zijn veel mensen tegen het hele voorstel, niet iedereen, oké, maar wel leek iedereen tegen het onderdeel watersystemen te zijn, laten wij dat gewoon uitspreken tegen elkaar en laten wij dat opnemen in een reactie van de Unie en dat als standpunt inbrengen. Inderdaad, de brief van De Dommel onderschreef voor mij perfect wat wij hier met elkaar hebben besproken.

De heer Knook: Voorzitter, wij vinden de brief een goede weergave van de discussie die gevoerd is, alleen wij missen concreet de conclusie, dat het voorstel zoals het er nu ligt, niet gedragen wordt door het algemeen bestuur. De discussie wordt netjes weergegeven, alleen er wordt omheen gedraaid dat op deze wijze wij als algemeen bestuur niet voor zijn en dat zouden wij graag wat duidelijker in de brief naar voren willen laten komen en dat het straks duidelijker geformuleerd wordt in de vergadering van de Unie.

De heer Van der Aa: Voorzitter, wij herkennen ons voor een groot stuk in de brief en de afspraken die wij hebben gemaakt, wij hebben er zelf om gevraagd om de "discussie" die wij hebben gevoerd, maar de gedachtenvorming is goed weergegeven. Er is een punt, wij hebben zelf ook wat suggesties gedaan tot aanpassing waarvan er een aantal is doorgevoerd. Een ding dat ons triggerde, waar op bladzijde 1 staat, onderaan bij de algemene indruk: "Voornoemde twijfel neemt niet weg de wenselijkheid tot aanpassing van het bestaande belastingstelsel te komen" en dan komt het: "weliswaar selectief wordt onderschreven" en met name die twee woorden, weliswaar selectief, deed bij ons de vraag rijzen, geef maar aan wat het betekent. Ik heb die vraag nog wel. Bedoelen wij daarmee, in grotere of mindere mate dan is het te begrijpen. Als dat zo is, dan geeft dat een stuk van de discussie van mijn collega's weer. De laatste zin die mijn buurman noemt, een finale slotsom mag er wat ons betreft gerust bij.

De heer Schots: Ik zal in algemene zin reageren gezien de toch wat overeenkomende geluiden van verschillende kanten. Ik denk dat deze brief waar buitengewoon veel bestuurlijke en ambtelijke aandacht aan besteed is, een uitstekende weergave is van de discussie die in ons algemeen bestuur gevoerd is de twee vorige keren. Wij hebben duidelijk geconstateerd dat wij niet op een lijn zitten en dat sommige fracties of individuen verschillend denken over verschillende onderwerpen. Niemand heeft, zeker niet collectief, het absoluut onaanvaardbaar van dit hele gebeuren geschreven. Wel hebben wij gezegd dat er nog veel moet gebeuren voordat dit een stapje verder zou kunnen komen als het al zover komt. Dat is bedoeld met de woorden 'weliswaar selectief' waar de heer Van der Aa aan refereert. Dat is om aan te geven dat niet iedereen op alle punten er precies hetzelfde over denkt. Ik blijf erbij namens het dagelijks bestuur dat de brief een goede weergave is van de discussies die wij gevoerd hebben. Wij zijn niet tot uniforme standpunten gekomen, dat hebt u toen in meerderheid gezegd en ook nu nog een keer en dat betekent dat wij als dagelijks bestuur voorstellen deze brief te handhaven onder toevoeging van een slotalinea zoals de voorzitter in zijn inleiding al zei, maar aangeeft alles wegende, dat wij de grootste twijfels hebben bij de haalbaarheid van dit stelsel of woorden van gelijke strekking.

De voorzitter: Misschien mag ik de woorden van de heer Knook lenen, die zegt "alles afwegend komt het algemeen bestuur van Brabantse Delta tot de conclusie dat het voorstel zoals het nu wordt voorgelegd, niet wordt gedragen." Ja.

De heer De Boer: Dat suggereert dat niet iedereen het kan onderschrijven.

De voorzitter: Het was het dispuut van drie vergaderingen dat wij daar verschillend in zitten.

De heer De Boer: Ja, maar wij gaan niet stemmen over dit voorstel en alle meningen van alle fracties dienen in deze brief tot uitdrukking te komen en er zijn bepaalde fracties en individuen die de brief wel onderschrijven.

De voorzitter: Ik kan een alternatief verzinnen. Ik kan zeggen "Alles afwegende komt Brabantse Delta tot de conclusie dat het thans voorliggende voorstel onvoldoende is."

De heer Schouwenaars: Daar zou ik groot bezwaar tegen maken. Als wij nu zouden stemmen over het Unievoorstel, zou er dan iemand van het algemeen bestuur ja zeggen tegen het voorstel? Als je alleen maar ja of nee kunt zeggen en je zegt geen ja, dan zeg je dus nee. Dat kan de heer De Boer wel proberen te nuanceren, misschien dat iemand binnen mijn fractie het op een bepaald onderdeel wel leuk vindt, maar dat is de vraag niet.

De voorzitter: Als wij ervan maken dat wij het niet verstandig vinden om deze voorstellen verder uit te werken.

Mevrouw Bonthuis: Nee, die is te weinig specifiek. Volgens mij zeggen wij met elkaar dat wij het niet onderschrijven. Misschien op puntjes wel, de uitgangspunten delen wij wel, maar in de uitwerking is het dermate de verkeerde kant opgegaan, dat wij deze niet kunnen onderschrijven.

De voorzitter: Alles afwegende, kunnen wij de voorstellen niet onderschrijven. Iemand anders zegt, nog niet, maar dan zit ik met het punt, voor sommigen nooit.

De heer Van der Kallen: Voorzitter, op zich staat iedereen altijd open voor nieuwe voorstellen. Dit voorstel is wel een kersentaart en je kunt zeggen, de ene kers smaakt mij wel maar de andere niet, maar het geheel van de taart werkt voor ons niet. Dat er ook kersen zijn waarvan wij zeggen, dat biedt perspectief, maar het mooie van dit voorstel, of eigenlijk het idiote van dit voorstel is, dit is een samenhangend geheel en dat geheel is wat mijn fractie betreft – met uitzondering van de heer De Boer – niet te pruimen.

De voorzitter: Dat wij de voorstellen in haar samenhang.

De heer Schots: Ik wil even reageren naar de heer Van der Kallen die hetzelfde standpunt inneemt als de vorige twee vergaderingen, namelijk categorisch nee tegen deze voorstellen, maar dat is niet het geluid dat het hele algemeen bestuur heeft overgenomen. Wij respecteren dat geluid wel maar er zijn anderen die er genuanceerder tegenaan kijken. Die zeggen niet of nog niet, maar die zeggen niet categorisch never nooit en die nuance hebben wij in deze brief proberen aan te brengen. Daar is veel bestuurlijke en ambtelijke aandacht aan besteed en ik vind dat wij dat overeind mogen houden. Met een slotalinea met een conclusie waarin wij dat nog iets scherper neerzetten, heb ik geen problemen.

Mevrouw Bonthuis: Als wij het zo gaan poneren, dan vraagt het om stemming. Wie is het volledig oneens met het voorstel en wie vindt het op een onderdeel niet acceptabel? Mijn fractie kan het voorstel niet onderschrijven zoals het er nu ligt.

De heer De Boer: Mijns inziens staat het er heel helder in. Ik lees even voor wat er bij watersysteemheffing staat: "Een aantal fracties heeft zich daarbij expliciet uitgesproken tegen het voorstel." Dat is toch duidelijk, wat moet daar nog aan toegevoegd worden?

De voorzitter: Ik kan mij voorstellen dat een aantal mensen vanavond zegt, als je de hele brief leest, dan kun je er dit soort dingen wel uithalen, maar wat vindt Brabantse Delta nu in totaliteit vanuit de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Daarom kan ik mij voorstellen dat je met een slotalinea eindigt en dat die slotalinea weergeeft, want dan zou ik het jammer vinden dat wij in de slotalinea uiteenvallen, dan zou ik zeggen, kijk naar een slotalinea, "Alles afwegende of naar de totale voorstellen kijkend, komt het algemeen bestuur van Brabantse Delta tot de conclusie dat het niet verstandig is om deze voorstellen verder uit te werken." Als dan het Uniebestuur zegt, wij komen met andere voorstellen, is het dat. Dus wij vinden het niet verstandig om deze voorstellen verder uit te werken.

De heer Van der Heijden: Voorzitter, u hebt redelijk contact met andere dijkgraven. Als ik zie wat er in Nederland speelt over dit onderwerp en hoeveel zienswijzen er door andere waterschappen ingediend worden, dan zal de Unie toch wel bakzeil halen en zelf gaan nadenken, ik denk dat wij iets niet goed gedaan hebben.

De voorzitter: Het toeval wil dat wij de laatsten zijn die met een reactie komen. Ik heb al twintig andere brieven gelezen en die belichamen wel wat u ook aangeeft. Ik heb maandagavond met de voorzitter van de Unie contact gezocht omdat ik ook wel wist hoe het hier vanavond zou lopen en heb tegen hem gezegd, het is wel goed om op een gegeven moment niet door te drammen. Hij zegt, ik moet eerst de dag van vrijdag, dat zou ik ook zeggen als ik voorzitter van de Unie was, maar hoe moet ik dat zeggen? Ik verwacht niet dat ik hier volgende week hier terugkom om te zeggen, wij hebben het daar verloren en wij gaan er toch mee door. Ik denk niet dat het zover hoeft te komen.

De heer Van der Aa: Ik wil nog even vragen, de laatste drie woorden zoals u die in de slotzin wilt hebben. Is dat absoluut niet of niet zoals in deze vorm?

De voorzitter: Niet is niet. Sorry, misschien zeg ik dat een beetje scherp. Niet half, dus niet is niet zou ik willen zeggen. Als wij de volgende keer met hetzelfde pakket komen met wat aanpassingen, dan verwacht ik dat u geen bloemen stuurt naar de Unie. Volgens mij is de tekst goed opgeschreven. Ik kijk ook even naar Ilona. De eindconclusie. Dus eigenlijk is het algemeen beeld dat de tekst zoals die er nu ligt, wel een weergave is van de discussie, maar u mist een afrondend oordeel en dit is de tekst waarin wij ons allemaal kunnen vinden.

De heer Van der Heijden: Voorzitter, ik heb toch nog een vraag. De vraag van de heer Kocx over de vertrouwelijkheid is nog niet beantwoord.

De voorzitter: Dat is een goed punt. De heer Kocx leest de stukken van de Unie zelfs beter, want ik heb hier overheen gelezen. Vrijdag gebeurt het volgende. Stel dat daar een journalist binnenloopt, dan denk ik dat het bestuur van de Unie het prettig vindt om eerst met de dijkgraven een gedachtewisseling te hebben dan wanneer het de dag erna al in de krant staat, maar naar aanleiding van uw vraag ga ik wel de vraag stellen, het kan toch niet zo zijn dat als ik in die besloten vergadering zit, ik erna er niet over kan communiceren. Volgens mij is het alleen maar bedoeld, om in besloten zin, ik vind het ook wel verstandig over de strategie, de adviezen die ik hier mee krijg, om dat gewoon goed te kunnen delen in die besloten vergadering, maar vervolgens moet ik mij vrij kunnen voelen om dat met u te kunnen delen. Dat is denk ik uw signaal.

De heer Kocx: Het is geen besloten vergadering, het is een algemene ledenvergadering die gewoon openbaar is. Alleen dit punt wordt vertrouwelijk verklaard en dat is op zich al vreemd. Wat u zegt, kan ik begrijpen, maar dan was het wijzer geweest dat men op donderdagvond als dijkgraven bij elkaar was gekomen om dat eerst gezamenlijk te bespreken voordat je het in de vergadering brengt. Nu kun je verwachten, gezien de discussies landelijk, dat er journalisten op afkomen en dan vind ik het vreemd dat je dit vertrouwelijk gaat behandelen, dan weet je wel wat er zaterdag in de krant staat. De Unie doet geheimzinnig over voorstellen. Ik zou willen meegeven om het gewoon in openbaar te behandelen want er is niks geheim aan het voorstel.

De voorzitter: Als ik zeg dat ik dat pleidooi win, dan verlies ik zeker. Sorry dat ik die inschatting maak. Als ik zeg, ik heb kennis genomen, het is in beslotenheid geagendeerd, ik snap dat maar ik vind dat de voorzitter van de Unie na afloop publiekelijk een standpunt moet kunnen melden, wat is daar besloten en dat wij als dijkgraven met ons eigen waterschap moeten kunnen delen hoe het daar gelopen is. Ik heb het idee als ik daar een stemming over de orde heb, mag het openbaar zijn. Volgens mij ik zeg het maar even hier, ik denk niet dat wij daar ver mee komen. Dat is een beetje mijn inschatting. Ik heb het nu pas gezien, daar had ik niet naar gekeken.

De heer Schouwenaars: Zijn die stukken openbaar? Liggen er tweeëntwintig reacties van waterschappen in openbaarheid?

De voorzitter: Nee. Volgens mij niet. Ik zie al die brieven langskomen.

De heer Kocx: Als ik u in de rede mag vallen, er staat heel duidelijk: Bijlage 18 tot 22.a en c. wordt nagezonden, dus er zijn wel degelijk bijlagen.

De voorzitter: Die bijlagen zijn de brieven van de afzonderlijke waterschappen. Als wij vanavond de brief sturen, dan gaat hij naar de andere waterschappen toe. Die wordt wat mij betreft niet door de Unie openbaar gemaakt.

De heer Van der Kallen: Op de meeste websites van de andere waterschappen staan hun reacties. Dus die zijn openbaar.

De voorzitter: Dat is ook zo en daar is niets mis mee, de vraag is of de Unie die rol heeft.

De heer Van der Kallen: Ik veronderstel ook dat de Unie op korte termijn in de spiegel gaat kijken, van wat is er nu eigenlijk gebeurd en hoe zou het anders kunnen en wat hebben wij gemist. Ik hoop dan dat de collectie dijkgraven die dan aanwezig is, die niet geblakerd zijn door het vuur van de kiezers en de belastingbetalers, eens nadenken dat het misschien handig is om wat geblakerden ook eens te vragen, wat is er nou eigenlijk fout gegaan.

De voorzitter: Ik zal de suggestie inbrengen om te kijken, wat kunnen wij hieruit leren. Ik zit even te luisteren naar uw voorstel. Het is in beslotenheid geagendeerd. Dank voor uw opmerkzaamheid. Over de orde zal ik het woord voeren naar aanleiding van uw punt. Als wij zeggen, die vergadering moet terstond openbaar worden, de vraag is of dat verstandig is. Ik heb liever dat ik het commitment krijg wat ik vanzelfsprekend vind dat ik na afloop alles met het algemeen bestuur kan bespreken.

De heer Kocx: Als u dat commitment daar krijgt, is het akkoord. Als u dat niet krijgt, dan hebben wij wel een ander probleem.

De voorzitter: Ja, maar dan heb ik ook een probleem met de Unie maar dat lijkt mij academisch. Zullen we het op deze manier doen? Ik wil even de medewerkers en de portefeuillehouder bedanken want het is een hele klus geweest om zoveel verschillende meningen te inventariseren en het is verstandig dat wij nu een slotconclusie hebben geformuleerd waarin iedereen zich kan vinden.

3. Oordeelsvormende sessie ruimtelijke adaptatie

De voorzitter: Ik geef het woord aan Patrick de Rooij. Ik ben twee punten vergeten in de snelheid. Wij hebben een bloemetje laten bezorgen bij de heer Velthoen om onze betrokkenheid bij het proces te tonen. Er wordt aan de fracties gevraagd om tot 15 oktober maar zo snel mogelijk met reacties te komen voor het overdrachtsdossier zoals door de bestuurlijke werkgroep is gevraagd. Dat zou heel fijn zijn hoor ik mevrouw Franssen zeggen, het is onder meer haar geesteskind. Op 16 mei hebben wij een bijeenkomst gehad in het kader van het BOB-traject ruimtelijke adaptatie en met twee wethouders onder wie die van Breda, onderkend wat is het, wat zijn de ambities van de steden en na afloop heeft, ik geloof mevrouw Bonthuis, gevraagd, was dit nou een BOB-sessie? Was de B in die sessie voldoende afgeconcludeerd? Dat heb ik mij aangetrokken en heb onze medewerkers gevraagd als wij vanavond de O van de BOB-systematiek van oordeelsvormend hebben, laten wij het dan echt zo doen. Ik zou nog eens een keer de hele BOB-systematiek willen evalueren, maar dat gaan wij op een ander moment een keer bespreken. Vanavond hebben wij de O van de BOB-systematiek en ik heb Patrick gevraagd hierop een beetje te sturen, dat het opiniërend en oordeelsvormend is.

De heer De Rooij: Dank u wel. Oordeelsvorming. Het is een beetje vreemde setting, maar ik ga een beetje rondlopen. Ik ga het heel kort doen. Ik heb twee blokken en ik begin met even heel kort en krachtig terugpakken wat de rode draad is van de beeldvorming want er is heel veel gezegd, en dan gaan wij meteen door naar een aantal vragen en dan vraag ik jullie om letterlijk kleur te bekennen. Jullie hebben allemaal een blauw en geel velletje ontvangen en de bedoeling is dat wij het antwoord kiezen wat het beste bij je mening past en dan die kleur weg te zetten. Wij doen het met kleuren en niet met handopsteken zodat duidelijk te zien is wat er gekozen is en dan hebben wij helder in beeld hoe de meningen verdeeld zijn en dan kunnen wij daarna wat discussie hebben. Ik ga mij niet in de discussie mengen, maar wel links of rechts een verduidelijkende vraag stellen, hoe bedoel je dat, hoe zie je dat. Het eerste blok gaat over de positie. Er zijn een paar dingen geroepen in de beeldvorming, dat was het verhaal met de wethouders. Het eerste is dat ruimtelijke adaptatie, het voorbereid zijn op klimaatverandering, een belangrijk onderwerp is. Er is ook gezegd letterlijk, het waterschap vervult daar een sleutelrol in maar wat houdt die rol precies in? Wij hebben ook geconstateerd dat gemeenten daarin een belangrijke partner zijn. Ook is gezegd, de omgeving verwacht van ons een actieve houding. Hoe ga je daar vorm aan geven? Er wordt naar ons gekeken om in dit dossier iets te gaan doen. Wij hebben geconstateerd dat iedereen onszelf inbegrepen, nog zoekende is, hoe zit dat nou precies. Dat is even heel kort de oogst van de beeldvormende sessie, sleutelrol, gemeenten zijn belangrijke partners, hoe gaan wij dat doen, hoe zien jullie dat dan? Wij gaan naar de eerste vraag, stand van zaken. De beeldvorming was in mei maar er is ondertussen best wel wat gebeurd. Waar staan wij dan? In de afgelopen maanden zien wij dat het onderwerp meer en meer is gaan leven. Bij meer gemeenten is het op de politieke agenda komen te staan. De discussie gaat nog steeds over, wat moeten wij nou doen, en wie doet nou wat. Hoe zien wij onze eigen rol? Op dit moment zijn we allemaal druk bezig met de stresstest, wij zien dat het aantal gemeenten dat bezig is met de stresstest groeit. Ongeveer de helft van de gemeenten is bezig met de verdieping op stresstesten, ieder op zijn eigen manier, maar als je kijkt naar wat wij in het Deltaplan hebben afgesproken, dan zouden wij de stresstesten dit jaar af moeten ronden en volgend jaar een dialoog moeten aangaan over wat gaan wij doen en in 2020 zouden wij acties moeten hebben, dit gaan wij concreet doen en dat verankeren wij op die manier in het waterbeheerplan. Als je die twee naast elkaar zet, dan zit er een spanning in. Het Deltaplan zegt, we zijn aan het eind van het jaar klaar met de stresstesten, maar als wij gaan kijken hoe de vlag er nu bijhangt, dan zijn wij zover nog niet. Dat brengt ons meteen bij de eerste vraag. Vinden wij dat erg? Hoe belangrijk vinden wij de landelijke planning, het voldoen aan die landelijke planning wetende dat het een belangrijk onderwerp is of hoe belangrijk vinden wij de samenwerking met de eigen lokale partners? Zet de bordjes maar weg. U moet kiezen. In de discussie mag u nog van mening veranderen, maar u moet nu kiezen. Ik zag net heel veel blauw. Klopt dat? Wie wil daar als eerste iets over zeggen?

Mevrouw Korst: Ik mocht ze niet alle twee opsteken anders had ik het wel gedaan. Je moet je doel behalen en daar is een goede samenwerking voor nodig. Wij hebben toen een avond gehad met Paul de Beer en hebben wij daar ook over gesproken. Wij zijn erop uitgekomen dat wij een soort voortrekkersrol zouden

spelen met de lokale partners. Daar kun je niet omheen maar je moet wel een doelstelling hebben, dat is wel belangrijk. Dat zou een landelijk doel kunnen zijn maar ik zet toch de samenwerking voorop.

De heer Van der Kallen: Er is gezegd, je doel halen, maar wiens doel? Dat is voor mij de vraag in dit soort discussies en ik hik aan tegen het woordje sleutelrol want de sleutel bepaalt of je wel of niet binnenkomt. Wij kunnen een voortrekkersrol vervullen en een coördinatiepunt zijn, maar wie heeft de sleutel vast? Wij niet, want stellen niet het doel. Het CDA bracht het woord doel en ook de planning is een soort doel, een markeringspunt wegzetten. Dan zijn wij ergens, dat is een doel. Zolang een algemeen bestuur niet het doel bepaalt, ben ik terughoudend om de sleutel vast te willen pakken. Als het gaat om klimaatadaptatie dan zijn wij een belangrijke factor – zelf denken wij de belangrijkste – maar wij moeten het doen met die negenentwintig en met nog een heleboel participanten, want die negenentwintig zijn ook maar toevallig radertjes in een veel groter systeem wat wij met zijn allen inwoners, bedrijven, huizen en scholen, ga maar door. Ik denk er wat genuanceerd over, maar ik probeer realistisch te zijn.

De heer Schouwenaars: Ik zat sterk te twijfelen of ik blauw of geel moest opsteken. Die dingen hoeven niet in strijd met elkaar te zijn. Als je enthousiast blauw opsteekt, dan zeg je ook dat de zwakste schakel het tempo bepaalt en dat risico moet je niet nemen. Als wij de verbindende en versterkende overheid zijn, dan moeten wij geel op durven steken om de partners erop te attenderen, op deze manier redden wij het samen niet.

De heer De Rooij: Wie had er geel?

De heer Arts: In aansluiting op de heer Schouwenaars, het is te urgent om het te laten schieten. Wij moeten er met zijn allen voor gaan. Ik zou ook bereid zijn om beide kaartjes op te steken, deze voor de samenwerking en deze primair voor de urgentie van de opgave die wij met elkaar hebben.

De heer Kocx: Ik denk dat het een het ander niet uitsluit. Wij moeten in de pas blijven lopen, die keuze is gemaakt, misschien voor ons gemaakt, maar wij zullen wel mee moeten, maar dat wij in de pas willen blijven lopen – hetgeen misschien niet altijd lukt, soit – maar dat staat niet aan de weg aan een goede samenwerking met lokale partners. Juist door die goede samenwerking kunnen wij ervoor zorgen dat wij in de pas gaan lopen.

Mevrouw Raedts: Ik heb een argument dat ik nog niet gehoord heb. Ik heb voor blauw gekozen met dezelfde twijfel, maar een goede samenwerking is een investering in de toekomst. Als je nu met elkaar in de pas wilt lopen en de doelen halen, dan wil dat niet zeggen dat het gedragen wordt door de samenleving. Als je dat samen met partners doet, dan kun je de volgende stap ook weer samen zetten.

De heer De Rooij: Concluderend, het is urgent, wij moeten het tempo in de gaten houden, maar samenwerking vinden wij heel belangrijk. De tweede vraag. Eigenlijk hebben wij dit al een beetje besproken. Als het goed is, gaan wij ons sterk maken voor ruimtelijke adaptatie in onze eigen streek, voortrekkersrol? Dan zou ik dat terug moeten zien als mensen hun kaartje op gaan steken. Graag de kaarten omhoog. Uit de aarzeling leid ik af dat het een moeilijke vraag is.

De heer Sneep: Het is een vervolg op de eerste twee stellingen die op zich elkaar niet uitsluiten maar voor de discussie uitstekend is. Wij hebben al een aantal keren blijk gegeven van dat je juist wat de heer Kocx net zei, door samenwerking partners beter in hun rol kunt zetten waardoor je sneller die urgentie kunt invullen.

De heer Van der Aa: Het woord ruimtelijke adaptie is heel breed, maar dat betekent ook dat wij in onze regio aan de gang gaan en dat moet gaan gebeuren. Wij hebben een mooie zomer gehad die ons ook weer iets geleerd heeft. Een vraag van mij misschien, een stresstest voor het landelijk gebied, maar in ieder geval de uitkomsten van het landelijk gebied moeten de volle aandacht krijgen. Dan hebben wij te maken met zoveel dingen, zoetwaterretentie, opslag, berging, noem maar op. Daar is plek en ruimte voor nodig, dus dat is zeker iets waar wij niet mee moeten talmen.

De heer De Boer: Er wordt gesuggereerd dat er maar een voortrekkersrol is en daar heb ik wat moeite mee. Er zijn meerdere rollen. Een voortrekkersrol voor het buitengebied zou goed bij het waterschap passen, maar bij het stedelijk gebied ligt die voortrekkersrol meer op het gemeentelijke bordje. Dat het urgent is daar zijn wij het allemaal over eens en we moeten elkaar ondersteunen en faciliteren waar mogelijk en iedereen moet in beweging komen.

De heer De Rooij: Een verhelderende vraag. Wij zien dat iedereen aan het zoeken is en wij zien een aantal gemeenten die nog helemaal niet bezig zijn. Wij zien dat iedereen aan het aarzelen is, hoe gaan wij daarmee om. Een voortrekkersrol zou in het proces kunnen zijn, hup kom, urgent dossier.

De heer De Boer: Daar hebben wij bij de Klimaattop Zuid een goede rol in gepakt, proberen alles in beweging te zetten, partijen bij elkaar brengen, maar op een gegeven moment moeten de partijen hun eigenstandige rol pakken. Die kunnen wij niet overnemen. Iedereen heeft in dit proces zijn specifieke eigen rol en verantwoordelijkheid. Wij kunnen wel als een soort aanjager, initiator fungeren, zoals bij de Klimaattop.

Mevrouw Korst: Wij moeten beide rollen invullen, aan de ene kant de aanjaagrol en aan de andere kant, als je naar blauw kijkt, wij faciliteren en ondersteunen. Wij kennen het gebied en hebben overschrijdende gebiedskennis voor de gemeenten en de regio en die moeten wij ook inzetten. Beide is heel belangrijk. Wij gaan voor beide.

De heer Van der Kallen: Wij kennen onze pappenheimers en soms zijn er stalen neuzen nodig om ze aan de gang te krijgen, desnoods bij de provincie die kan helpen ze aan de gang te krijgen.

Mevrouw Raedts: In het waterschap hebben wij pas geleden een discussie gehad. Zijn wij een klimaatschap of zouden wij een klimaatschap moeten worden? Toen was het vrij unaniem, wij zijn eigenlijk al een klimaatschap en daar past de rol van voortrekker bij op verschillende gebieden. Als gemeenten er niet aan toekomen om wat voor reden dan ook, dan kan het niet zo zijn dat er niets gebeurt. Wij mogen best die aanjaagrol hebben.

De heer Van der Heijden: Ik wil even reageren op de heer Van der Kallen. Als wij samen met gemeenten iets willen gaan doen en wij gaan daar eerst met een stalen neus naartoe, dan zullen wij geen grote participatie opwekken en dat wij dan heel veel samenwerking gaan krijgen. Wij moeten iedereen in zijn waarde laten. Sommige gemeenten, ik weet dat de dagelijks bestuursleden met gemeenten en wethouders met deze portefeuille spreken en dan kunnen ze dit meenemen. In principe zijn wij faciliterend en ondersteunend, maar wij kunnen misschien via die gesprekken wel een por geven, hebben jullie eraan gedacht, zijn jullie er al mee bezig. Maar met een stalen neus bereik je over het algemeen niet heel veel.

De heer Van der Kallen: Ik kwam als dagelijks bestuurslid ook bij gemeenten die ja en amen zeiden maar altijd zeiden, mijn raad wil niet. Bij zo'n gemeente moet je op enig moment zeggen, gedeputeerde, doe er wat aan.

De heer De Rooij: Concluderend, ik hoor een aantal mensen zeggen met alle nuances, dit is zo dichtbij ons, hier moeten wij aan gaan trekken, wij moeten wel mensen in hun waarde laten, maar wij hebben een rol om dit urgente dossier van wal te krijgen.

De heer Van Noord: Ik zou de nuance willen maken, zodra het op ons expertisegebied ligt, het heeft met water te maken en dat soort zaken, ja. Maar als het dossiers of dingen betreft waar wij eigenlijk niets mee te maken hebben, dan moet je niet met een vingertje zeggen, en nu moet jij in de stad met parkeergarages aan de gang bij wijze van spreken. De nuance, ja een voortrekkersrol als het zaken betreft die ons meer en het mag best een beetje minder raken, maar je moet oppassen om de verantwoordelijkheid waar die ligt, ook daar te leggen. Daar mag je best mee in gesprek gaan, maar je moet niet als een soort pater familias over gemeenten heen willen regeren.

De heer De Rooij: Met die nuance kunnen wij naar vraag 3. Ons tempo wordt bepaald in belangrijke mate door het tempo van gemeenten. Gaan wij onze aandacht en inzet prioriteren? Hoe gaan wij daarmee om? Ik zie heel veel geel.

De heer De Boer: Mijns inziens moet je zo efficiënt mogelijk werken en als je aan de slag kunt, dan moet je aan de slag gaan en dan moet je niet wachten. Wat Louis betoogde, daar ben ik het helemaal mee eens. Als er gemeenten zijn die absoluut niet willen, dan is het trekken aan een dood paard en dan kun je je achter de raad blijven verschuilen. Ik zou zeggen, aan de slag met gemeenten die willen en daar voortgang boeken en dat zien anderen ook en die komen dan op een gegeven moment ook in beweging. Dat is het effect van aan de slag gaan, resultaten laten zien.

De heer Arts: Als regionale overheid moeten wij de regierol pakken, en dat betekent dat wij aan de slag kunnen gaan met mensen die vooruit willen en mensen die niet vooruit willen, een duwtje geven.

De heer De Rooij: De heer Van der Aa heeft een blauw velletje.

De heer Van der Aa: Er staat, wij richten ons op alle gemeenten en ik wil die stelling iets veranderen, wij richten ons op onze inwoners in alle gemeenten. Ik vind dat wij het niet kunnen maken om niets te doen in trage gemeenten. Waar het ons vak betreft, zou ik zeggen, waterschap, wij mogen niet zo maar gemeenten

overslaan, dat is mijn appel. Dan noem ik maar een zaak, droogte en zeespiegelstijging, als voorbeeld kun je toch niet zeggen, Steenbergen of wie dan ook doet er niets aan, dan doen wij het ook niet. Nee, dat kan niet.

Mevrouw De Koning: Het is wel heel belangrijk, je wilt de ene gemeente niet voortrekken ten opzichte van een andere. Juist door te laten zien welke gemeenten wel en niet meegaan kun je degenen die achterblijven, vooruit trekken zonder dat dat te veel energie kost. Dat is heel belangrijk als je aan de slag gaat, en je zegt van, die staat daar en die daar en zorg dat wij de gemeenten op de hoogte brengen waar welke gemeente staat. Door het afzonderlijk te doen ga je het niet redden, maar juist door een brede visie te laten zien, dan zien ze, oh, wij staan achteraan en misschien kunnen wij met gemeenten die vooraan staan, spreken over hoe doen jullie dat, of kunnen wij expertise inhuren.

De heer De Rooij: Je bedoelt om een vies woord te pakken, een soort benchmark te maken van waar staan ze en dan stimuleert dat partijen die achterblijven om harder te gaan lopen, omdat ze achteraan staan.

Mevrouw De Koning: Je wilt nooit de slechtste leerling van de klas zijn, zo kun je iemand over de streep halen om toch vooruitgang te boeken.

De heer Schots: Wij hebben die discussie ook gehad een paar weken terug toen wij de eerste stap met de regionale energiestrategie gemaakt hebben waar ik voor het West-Brabantse deel voor het waterschap in mag zitten. Daar zie je ook dat met name de grotere gemeenten die wat ruimer in capaciteit en kennis zitten, zich opwerpen om de boel te trekken. Maar wat wij ook gezien hebben is dat de andere gemeenten van harte willen meedoen, maar af en toe tegen capaciteitsgrenzen aanlopen en heel graag hebben dat de grotere gemeenten een helpende hand toesteken. Er is niemand die niet wil, iedereen wil gewoon, dat zie je ook in bijna alle bestuursakkoorden die na de verkiezingen door gemeenten gesloten zijn, maar met name de kleinere zitten met de handen in het haar want wij hebben de middelen niet, in mensen of geld of wat dan ook, om zelf iets te doen. Een van de dingen die de stuurgroep RES aan het optuigen is om te kijken om een vehikel op te tuigen dat iedereen support geeft op het gebied dat hij nodig heeft. Daarmee is het niet meer, hij doet het wel en hij niet, maar wij doen het met zijn allen.

De heer De Rooij: Zouden we zoiets ook voor ruimtelijke adaptatie als optie zien en hoe actief zouden wij daar als waterschap in moeten zijn om gemeenten te ondersteunen qua capaciteit? Dat gaat verder dan een regierol, want dan ga je actief inhoudelijk dingen doen en mogelijk maken.

Mevrouw Raedts: Ik vind het een hele waardevolle aanvulling op wat wij tot nu toe gezegd hebben. Ik denk dat het ook heel erg waar is, dat gemeenten naar elkaar kijken of inwoners uit die gemeente. Wij hebben daar als regionale overheid een overkoepelende rol maar ook de provincie heeft een overkoepelende rol. Dat zijn wat afwegingen. Moeten wij als waterschap dat gaan organiseren of is dat iets van de provincie of doen wij daarin samen met de provincie richting gemeenten iets?

De heer Van der Heijden: Ik kan mij daar wel in vinden, maar ik sluit mij steeds meer aan bij de heer Van Noord, dat is hou je wel aan je waterschapstaken. Ik hoor energietransitie en van alles maar wij zijn een waterschap en daarom moeten wij achter waterschapstaken blijven staan en dat wij geen ruimtelijke ordening van de hele gemeente gaan beginnen.

De heer De Rooij: Dat hoor je mij ook niet zeggen.

De heer Arts: In reactie op de heer Van der Heijden, volgens mij hebben wij een grote taak in het buitengebied, volgens mij hebben wij taken om robuuste watersystemen aan te leggen en waterbergingen te realiseren en in toenemende mate hebben wij taken bij water in de stad en in de leefomgeving. Het is volgens allemaal des waterschaps en je mag verder faciliterend zijn en duwend.

De heer De Rooij: Omwille van de tijd, ik zag heel veel geel en dat hoor ik ook terug in de discussie. Wij gaan aan de slag met gemeenten die ook aan de slag willen, hetgeen niet wil zeggen dat wij de anderen vergeten. Waar wij de eerste meters kunnen maken, gaan wij dat doen.

De heer Schouwenaars: Ruimtelijke adaptie gaat over het hele gebied. Als je zegt, wij richten ons op alle gemeenten, dan zeg je daarmee ook dat je je inleeft in die gemeenten die op dit moment wat terughoudend of langzamer zijn. Dat je met de voorlopers aan de slag gaat, maar gelijktijdig kijkt naar wat de motieven zijn van de achterblijvers om achter te blijven. Dan kun je de slag pas maken. Het gaat er dus niet per se om om met voorlopers op te trekken, maar meer van, wat belemmert hen om mee te doen?

De heer De Rooij: Vraag 4: Voorbereid zijn op een veranderend klimaat, dat is heel breed, dat gaat ook over onderwerpen die net iets verder van ons dagelijks werk af liggen. Gaan wij ons in onze regierol op de volle

breedte richten van het onderwerp of focussen wij ons echt alleen op de traditionele dingen, zoals wateroverlast, droogte. Steek de kaarten maar omhoog. Ik zie redelijk veel blauw, ik zie ook geel.

Mevrouw Bonthuis: Ik heb geel gekozen vooral vanwege de urgentie en het belang van het waterschap om ons in de breedte te ontwikkelen, wat niet betekent dat je overal op moet springen en alles mee moet doen, maar je moet de breedte van het pakket op willen pakken, want als wij het niet doen, dan worden wij misschien snel door gemeenten ingehaald, die ook hun ideeën over ruimtelijke ordening enorm snel nu aan het formuleren zijn. Daar willen wij niet van afhankelijk zijn. Wij willen bijdragen om te sturen hoe ga je met het buitengebied om en dat doe je samen met de gemeenten, maar je pakt dus wel in de breedte de taken op. Ik vraag mij overigens wel af of wij er al de goede competenties voor hebben.

De heer De Rooij: De stellingen zijn een beetje prikkelend.

De heer De Neve: Ik heb blauw, want de hoofdtaken van het waterschap zijn daarmee gedekt. Je moet je competenties niet te buiten gaan en je moet niet een te brede broek aantrekken.

Mevrouw Korst: Het is vooral een technisch vraagstuk. Er is heel veel samenhang met allerlei ontwikkelingen, stedelijke ontwikkelingen en op het platteland. Het gaat over veel meer onderwerpen waar wij als waterschap bij betrokken zijn en soms als meekoppelkansen die samenwerken biedt, nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening. Ik denk dat wij niet anders kunnen dan daar over de volle, daarom heb ik geel gekozen, dat past bij ons waterschap. Dat betekent niet dat je het allemaal uit hoeft te voeren maar wel dat je erbij betrokken bent.

De heer De Rooij: Zijn er mensen die van gedachten veranderen naar aanleiding van de argumenten?

De heer Van Noord: Het ligt er ook een beetje aan hoe dat soort vraagstukken worden neergelegd. Ik kijk even naar hoe wij tegenwoordig in het bedrijfsleven kijken naar programma's en projectmanagement en je ziet steeds meer dat er een beetje matrixachtig gewerkt wordt. Je hebt in mijn vakgebied niet alleen maar met R&D'ers, daar zitten mensen van finance en allerlei richtingen bij. Kan het waterschap in zo'n programma of project waarin een heel gebied wordt bekeken en waar allerlei aspecten in zitten, een matrixachtige rol spelen, dan wil ik hem geel hebben. Als je zegt, we gaan het specifiek hebben over de speeltuinen in de stad, dan zeg ik, wat hebben wij daar te zoeken? Op het niveau van, laten wij samen multidisciplinair kijken naar het oplossen van adaptatievraagstukken en daar een bepaalde inbreng in hebben vanuit ons vakgebied, dan zeg ik, ja, moet je doen, maar zodra het specifieker en kleiner wordt en wij minder in te brengen hebben, dan moet je het daar laten waar de verantwoordelijkheid ligt.

De heer Taks: Ik sluit mij aan bij de vorige spreker. Ik vind in de hele discussie vanavond opvallend het hoge ambitieniveau van het waterschap. Wij moeten uitkijken dat wij onze grenzen, onze taken niet overschrijden. Het gaat vooral als het gemeentelijke zaken betreft, over gemeentelijke bevoegdheden want de gemeente gaat over haar eigen grondgebied. Bij tal van werkzaamheden hebben ze het waterschap nodig in samenwerkingsprojecten, daar moet je op insteken en daar je maximale kennis aanleveren, maar laat de gemeente zijn eigen verantwoordelijkheid. Wij hebben niet de financiële middelen om taken van de gemeente over te nemen, want als je die weg ingaat, dan loop je het risico dat een gemeente ook iets van je vraagt op financieel vlak en daartoe is absoluut geen bereidheid bij de gemeenten, is mijn ervaring.

De heer De Rooij: Concluderend, volgens mij maakte de heer Van Noord de beste opmerking over de matrixorganisatie. De aard van de discussie gaat over van welk detailniveau tot welk uitvoeringsniveau ga je je bemoeien. Als je meepraat vanuit je eigen rol dan is het prima, maar ga niet taken van gemeenten overnemen. Mag ik hem zo vertalen?

De heer Arts: Ik ben daar niet echt gelukkig mee. Dan refereer ik aan de matrixgedachte van de heer Van Noord, wij hoeven geen stedenbouwkundigen in dienst te nemen, want die zijn bij de gemeente aanwezig, maar breng ze wel bij elkaar, voer daar de regie op. Je hoeft zeker niet alle kwaliteiten in huis te hebben, waarom zou je dat willen? Breng de kwaliteiten die links en rechts zijn, bijeen, breng de ZLTO in als het over het buitengebied gaat. Die hebben andere kennis en kunde dan wij hebben. Wij hoeven het niet allemaal zelf te hebben, wij moeten de regie voeren.

De heer De Rooij: Ik ga naar het tweede blok. Wij hebben nu geprobeerd om aan de hand van een aantal vragen te verkennen, hoe zitten jullie erin, over de invulling van de rol. Wij hebben het heel nadrukkelijk gehad over de regierol, maar dat gaat over de rol en over hoe je je opstelt in het spel. Maar vervolgens moeten wij ook dingen gaan doen, daar kun je ook accenten in leggen. Ga je meer naar links of naar rechts. Deze slide hebben wij bij de beeldvorming ook laten zien. Er zat de constatering bij dat wij heel veel aan het doen zijn vooral op het niveau van bewustzijn, educatie, netwerken. Wij doen heel veel, maar de conclusie was ook, er zit nog geen consequente lijn of samenhang in. Hier zit nog niet echt iets in, dat is waar wij op

sturen of hier hebben wij bewust een accent gelegd. Wij gaan met dezelfde systematiek proberen hier meer verdieping in te krijgen. Vraag 1: op wie moeten wij ons als eerste onze pijlen gaan richten als we acties gaan bedenken of dingen verzinnen om concreet iets te gaan doen? Op de collega-overheden of op inwoners, bedrijven en verenigingen? Kiest u maar. Het is een beetje verdeeld. Blauw.

De heer Knook: Blauw. Het ligt eraan welke projecten je gaat doen. Je moet ook goed kijken naar de doelgroep en wat je wilt bereiken. Als je iets wilt bereiken in het gebied zelf op lokaal niveau met inwoners en bedrijven, wil je iets in een groter geheel bereiken, dan moet je bij de gemeenten zijn. Het is afhankelijk van welke keuzes of projecten je hebt.

Mevrouw Raedts: Ik heb voor blauw gekozen maar niet in volle overtuiging. Wij zijn een overheid en dan is het logisch om met medeoverheden aan tafel te gaan en wellicht op dat niveau een beleidsplan te maken, maar op het niveau van projecten, dan zou je je op initiatieven van bedrijven, organisaties, inwoners kunnen richten.

De heer De Rooij: Zeg jij met jouw keuze voor blauw ook, ik vind het eigenlijk toch belangrijker om concreet aan de slag te gaan met inwoners en iets minder met gemeenten aan de slag gaan.

Mevrouw Raedts: Ja, als er initiatieven zijn en die kunnen wij losweken of ondersteunen en faciliteren, dan heb je meer resultaat dan wanneer wij met gemeenten aan tafel zitten om grote verhalen te bedenken.

De heer De Rooij: Ik zie hier iemand van gedachten veranderen.

De heer Sneep: Er zijn verschillende doelgroepen en voor de ene doelgroep is het uitgesproken blauw, bijvoorbeeld agrarisch buitengebied, maar in het stedelijk gebied kan het een handiger ingang zijn om dat via de gemeente te doen. Dat was de twijfel.

De heer Kocx: Ik twijfelde ook. Het is belangrijk om met inwoners, bedrijven en verenigingen in contact te blijven en als je met hen aan de slag wilt gaan, dan heb je in alle gevallen toch de gemeente nodig, want zonder de gemeente kom je niet ver. Dus in eerste instantie moet je je pijlen op de gemeente richten, waarbij je zeker niet de blauwe, de anderen mag vergeten.

De heer De Rooij: Ik dacht dat blauw en geel een beetje in evenwicht waren, iets meer geel. Het is ook een beetje afhankelijk van hoe je de vraag interpreteert. Wij gaan naar vraag 2. Dit is ook een gewetensvraag. Als wij acties gaan bedenken en die komen hier op tafel, gaan jullie dan voor effectiviteit of voor maatschappelijke impact, bewustwording? Kiest u maar. Heel veel geel.

De heer Schouwenaars: Hier weiger ik te kiezen.

Mevrouw Bonthuis: Dit is inderdaad een onmogelijke. Wij gaan volgens mij allemaal voor 1, maar je komt bij 1 via 2, je hebt bewustzijn en maatschappelijk draagvlak nodig, anders krijg je nooit een effect. Dus ik heb eerst ingezet op de route via blauw.

De heer Van der Heijden: Wij gingen ervan uit dat als je 1 kiest, 2 al gebeurd is. Daarom heb ik voor 1 gekozen.

Mevrouw Bonthuis: Dat is een volstrekt verkeerde aanname.

Mevrouw Raedts: Dan zit ik ook op de verkeerde lijn, want ik heb voor 1 gekozen omdat ik denk, maatschappelijke impact en bewustwording ontstaan als er iets gebeurt, als er fysieke maatregelen zijn, dus omgekeerd.

De heer Arts: Er zit een contradictie in deze stelling, alsof fysieke maatregelen de enige oplossing zijn om effectief bezig te zijn.

De heer De Rooij: Hij is bewust zwartwit gemaakt, daar kan ik wel iets over zeggen. Er komen weleens initiatieven voorbij en dat zie je ook bij andere waterschappen, van pak de groene schoolpleinenregeling – ik weet niet of jullie die herinneren – dan zijn de meningen ook in waterschapsland erg verdeeld van, hoe ga je daarmee om. De een zegt, het is belangrijk om aan bewustwording te werken en de ander zegt, hoeveel kub reducering wateroverlast levert dat op. Daarom zetten wij hem scherp weg, wat vinden jullie nou het belangrijkste. Ik maak uit de discussie wel op dat iedereen zegt, bewustwording is heel belangrijk, dat moet zeker aandacht hebben, maar effectiviteit en concreet dingen doen buiten is wel belangrijker.

De heer Sneep: (1.15.25 onverstaanbaar zonder microfoon)

De heer De Rooij: Ja, je hebt groot gelijk. Ik zou het bijna vergeten.

De heer Schouwenaars: Omdat er een tegenstelling wordt opgeroepen die er niet is. Juist door voor blauw te kiezen, zijn wij heel effectief bezig en dat je bewustwording vaak realiseert door hele fysieke kleine maatregelen. Het hobbelt in mijn hoofd steeds van de rechter naar de linkerhersenhelft.

De heer De Rooij: Vraag 3: hoe zorgen wij ervoor dat er ook echte resultaten geboekt worden? Dat er echt iets gaat gebeuren en wij niet blijven hangen in praten. Gaan wij dat doen door ervoor te zorgen dat wij zelf een stevig programma hebben of gaan wij organiseren dat er heel veel initiatieven gaan ontstaan? Waar leggen wij de nadruk? We hebben het nog steeds over ruimtelijke adaptatie.

De heer Van der Kallen: (1.17. onverstaanbaar zonder microfoon.)

De heer Van der Heijden:

De heer De Rooij: Ik zei, hoe gaan wij ervoor zorgen dat wij vanuit denken en de stresstest dingen gaan doen, dat er iets gaat gebeuren. Zetten wij in op ons eigen actieprogramma of gaan wij zorgen dat er van alles gaat ontstaan? Ik zie heel veel blauw maar ook geel.

De heer Van der Aa: Ik vind een eigen actieprogramma heel belangrijk, maar voor een stuk hebben wij dat al. In ons waterbeheerplan staan al heel veel acties die thuishoren bij klimaatadaptatie. Ik denk dat wij een actieprogramma opstellen op basis van onze kennis, inzichten en deskundigheid. Ik refereer aan een van de vorige vragen, de stresstest voor de bebouwde kom maar ook het landelijk gebied. Wij mogen zelf ook aan het actieprogramma werken vanwege onze kennis en achtergrond.

De heer De Rooij: Zit er ook het goede voorbeeld achter?

De heer Van der Aa: Dat is ook wel zo, het goede voorbeeld. Maar ik bedoel niet te zeggen dat initiatieven van derden achtergesteld moeten worden of niet ingepast zouden kunnen worden. Dat kan heel goed. Wij zien zelf ook in projecten dat dat gebeurt, een heel oud fenomeen als voorbeeld de EVZ's bijvoorbeeld.

De heer Van der Heijden: Ik heb blauw. Als wij initiatieven van anderen en wij hebben als waterschap ook initiatieven, want anders zou het waterschap niet werken als het niet op het klimaat zou ingaan maar als er dan ook nog initiatieven van derden komen, dan lijkt het mij mooi om koppelkansen te maken of eventueel die kansen ook te pakken. Voor de rest doen wij ons werk toch om klimaatbestending te zijn en alles op orde te hebben, daar ga ik vanuit.

De heer De Rooij: Bedoel je met de initiatieven van derden, ik hoor jou zeggen, die komen, maar gaan wij daarop wachten of er energie op zetten om te stimuleren dat mensen ideeën en initiatieven gaan bedenken, genereren?

De heer Van der Heijden: Er is gemeentelijk behoorlijk overleg met het waterschap. Komen de gemeenten met een bepaald plan, dan moeten wij daarop inhaken en zeker als het om waterschapstaken gaat, het voortouw moeten nemen of de kennis in moeten brengen. Maar om nou naar een gemeente toe te stappen, jullie moeten dit of dat, dat zie ik zo niet zitten. Ik heb liever dat het initiatief van hun kant komt, maar het kan ook een individu zijn die een initiatief toont om ergens een stuk natuur aan te leggen. Is het mogelijk dat ik daar een stuk grond vernat, dat dat in samenwerking met het waterschap mogelijk gemaakt wordt.

Mevrouw Korst: Afgelopen zomer was een mooi voorbeeld van een actieprogramma dat al uitgevoerd is. Water bufferen waardoor er in de zomer voldoende water aanwezig was voor de beregening. Dat is een voorbeeld van klimaatadaptatie hoe wij daarmee om kunnen gaan.

De heer Van der Kallen: Ik riep niet voor niets, wij hebben het nog steeds over ruimtelijke adaptatie en dat is per definitie iets wat een ander, de gemeente moet doen. Wij willen best meewerken, maar ze moeten wel met initiatieven komen. Als je praat over klimaatadaptatie, dan is het breder, maar ruimtelijke adaptatie is het initiatief bij een ander.

De heer De Rooij: Veel meer blauw is de conclusie.

De heer Van der Aa: Ik snap de heer Van der Kallen, maar in mijn antwoorden en inbreng en de kaarten ben ik ervan uitgegaan dat wij het hebben over ruimtelijke adaptatie als gevolg van klimaatverandering. Zo heb ik het gezien. Dan kun je zeggen waar is precies de scheidslijn tussen ruimtelijke en klimaatadaptatie. Ik ken hem ook niet. Misschien is die er wel, maar ik heb het zo bij elkaar gezien.

De heer De Rooij: Vraag 4, zichtbaarheid is ook een onderwerp dat steeds terugkomt. De zichtbaarheid van het waterschap. Hoe belangrijk vinden wij dat? Heel belangrijk of ondergeschikt? Dat is duidelijk. Ik zie een paar gele en heel veel blauwe.

Mevrouw De Koning: Ik heb voor geel gekozen, omdat ik vind, wij willen met zijn allen waterbewustzijn overdragen en dat bereik je alleen maar door het zichtbaar te maken en daardoor, wat maak je zichtbaar, dat is het fysieke resultaat. Dan heb je twee in een. Als je alleen maar het fysieke resultaat doet, dan zeggen we achteraf, wat hadden wij ook allemaal weer bereikt, wat zeggen de inwoners, wat hadden wij allemaal bereikt. Door het zichtbaar te maken, dan krijg je die vragen niet meer.

De heer De Rooij: Een verduidelijkende vraag. Zit het zichtbaar zijn in het waterbewustzijn of zit het bij zichtbaar zijn als waterschap, wij zijn ermee bezig?

Mevrouw De Koning: Communiceren vooral, een bord neerzetten dat wij onderdeel daarvan zijn is een ding, dat is ook zichtbaarheid, maar ook communiceren wat je wilt bereiken en wat je doelen zijn.

De heer De Neve: Ik heb blauw gekozen en ik ben het hier volledig mee oneens, laten wij zorgen dat wij het werk doen en dan kun je later zeggen, kijk, hier heeft het waterschap aan bijgedragen.

De heer Kocx: Je zou bijna gaan denken, als je zegt dat is belangrijker. Weet je wat wij doen? Wij zetten hier een groot bord neer met: 'Wij maken hier een EVZ maar wij leggen hem niet aan', dat is een stuk goedkoper.

Mevrouw De Koning: Dan hebt u niet goed geluisterd naar wat ik gezegd heb. Ik heb gezegd, je kunt zichtbaar maken als je een resultaat hebt gehaald. Dat is twee in een. Je kunt zeggen, wij hebben fysiek resultaat maar men rijdt ergens langs, en niemand weet dat wij daar iets hebben gedaan.

De heer Van der Heijden: Van de zomer was het behoorkijk droog en als je dan door de polders rijdt en het waterschap krijgt het voor elkaar dat ze overal kunnen beregenen en er water in de sloot staat en dat daar de flora en fauna nog kunnen leven, dan is het niet zo heel belangrijk dat ze zien dat het waterschap dat doet, maar dat ze het gedaan hebben. Dat is het resultaat, dan komt het vanzelf in de krant. Op een gegeven moment stond het waterschap bijna elke twee dagen in de krant over de droogte en zo, maar achter de schermen werd dat wel allemaal gedaan. Zo is het in principe met overvloed aan regen precies hetzelfde. Laten wij eerlijk zijn, als wij elke keer inwoners of het platteland laten onderlopen of het verzuipt, dan kom je vanzelf in de krant. Iedereen wil dat het waterschap bekend en zichtbaar is, maar langs de andere kant is het zo, het is het mooiste dat het niet bekend is, want dan is het goed voor elkaar.

Mevrouw De Koning: Als het in de krant komt, ben je weer zichtbaar en dan heb je ook het gewenste resultaat.

De heer De Rooij: Wij hebben de conclusie wel. Wij gaan naar de laatste vraag 5. Wij besteden overal aandacht aan en iedere inwoner en bedrijf is ons even lief, maar als wij ergens een extra stempel op zouden moeten drukken in onze acties die wij gaan doen, waar ligt dat dan? Het buitengebied of op de bebouwde kom. Ik zie relatief veel blauw. Ik zie een paar mensen die erg twijfelen, zoals de heer Wijnen.

De heer Wijnen: Ik heb vanavond goed geluisterd en veel gehoord. Wij moeten niet vergeten dat wij in het waterschap zitten en wij moeten proberen dat te handhaven. Het is voor de boeren, burgers en buitenlui en je kunt dit niet los van elkaar zien. Je kunt wel zeggen, extra de nadruk op leggen, maar je kunt nergens extra de nadruk op leggen. Dat kun je wel, maar in dit geval is die los te koppelen, zowel het buitengebied niet als de kernen zelf niet. Vandaar dat ik beide kleuren op steek.

De heer De Rooij: Vandaar dat je geen keuze maakt.

De heer Wijnen: Ik kan het niet los zien.

De heer Taks: Ik wil geen onderscheid maken tussen buitengebied en de stad. Het is allebei even belangrijk. Het hangt van de omstandigheden af waar je op een bepaald moment je voorkeur neerlegt, maar niet per definitie bij voorbaat een de voorkeur geven.

De heer De Rooij: Ik zag hier heel veel blauw.

Mevrouw Bonthuis: Juist inzetten op de bebouwde kom, want dat is het aller moeilijkste om betrokken en met draagvlak te doen. Ik denk dat wij heel veel inzetten op het buitengebied, dat dat heel goed gaat, maar

het andere stuk is lastiger, omdat het meer nog het gebied van de gemeente is. Kortom, dat is een vergeten stuk.

De heer Schouwenaars: Ik had ook blauw. Extra, omdat het tot nu toe onderbelicht is.

De heer Van der Kallen: Ik doe juist niets want ik beschouw het als een verloren oorlog. Gemeenten doen nog steeds niet handhaven op bijvoorbeeld verhard oppervlak. Er is geen enkele gemeente die daar serieus werk van maakt. Het is gewoon trekken aan een dood paard. Ik besteed mijn energie liever aan mensen die wel bereid zijn iets te doen en te luisteren en die een groot belang hebben.

Mevrouw Raedts: Ik vind buitengebied en bebouwde kom even belangrijk. Het is maar net welke associatie je bij die vraag hebt. Toen ik die vraag las, dacht ik, klimaatadaptatie is vasthouden van water en dat is vooral in de haarvaten van het watersysteem en dat is in het buitengebied. Maar als je de discussie hoort, water vasthouden kan ook in de stad.

De heer De Rooij: Als je de discussie zo hoort en de toelichting van mevrouw Bonthuis, zou u dan de keuze veranderen of zeggen, ik heb een goede keuze gemaakt.

Mevrouw Raedts: Ik heb toch wel de goede keuze gemaakt. In de bebouwde kom heb je civiel ingenieurs en bouwkundigen die daar de expertise hebben over wateropvang of klimaatadaptatie en in het buitengebied is het vooral hoe ga je met de bodem om en het watersysteem. Daar zit meer expertise van het waterschap.

De heer Arts: In de steden heb je hittestress, heb je een grote groep mensen die ons waterschap in stand houden. Ik denk dat in de steden juist een grote opgave ligt om dingen voor elkaar te krijgen. Het gaat om het woordje extra.

De heer Van der Kallen: Als je naar de begroting kijkt van Bergen op Zoom waar jij een bijdrage aan hebt geleverd, in de paragraaf klimaat komt hittestress niet voor en dat zegt iets over hoe trekken aan een dood paard is in de grote steden.

De heer De Boer: Ik had eerst geel, omdat ik dacht daar liggen onze taken primair, maar je kunt het ook zo vertalen, daar hebben wij al heel veel nadruk op liggen. Als je nu nog wat zou willen doen, zou je wat meer accenten op de bebouwde kom kunnen doen om daar ook niet iets te doen.

De heer Van der Heijden: Ik denk dat je nergens de nadruk op moet leggen, ik denk dat wij het gehele systeem van het waterschap op orde moeten hebben en altijd naar de toekomst moeten blijven kijken. Als het klimaat daadwerkelijk zo blijft veranderen als nu, dan zullen wij stedelijk en ook in het buitengebied alles op orde moeten hebben willen wij alles aan kunnen. Er zijn ook best veel mensen die in het buitengebied wonen, het zijn niet alleen agrarische bedrijven die willen ook droge voeten. Maar in de stad zijn ook kansen, ik denk dat je nergens de nadruk op kunt leggen. Je zult gewoon het hele gebied van het waterschap moeten aanpakken, want je kunt moeilijk zeggen daar doen wij het wel en daar niet. Ik ben het met de heer Wijnen eens.

De heer De Rooij: Ik zag heel veel blauw maar met de nuance dat wij iedereen moeten bedienen. Dan zijn wij door de vragen heen.

De voorzitter: Dank je wel Patrick. De vorige keer hebben wij vrij abstract gesproken over ruimtelijke adaptatie en nu zijn we allemaal betrokken geweest bij de afwegingen die wij moeten maken. De volgende fase van het BOB-traject, wanneer is die voorzien?

De heer De Rooij: De volgende fase van de BOB is Besluitvorming, dus dat betekent dat het stuk ter besluitvorming komt. Ik heb niet een exacte datum in het hoofd, maar de bedoeling is dat het dit jaar afgerond zou worden.

De voorzitter: Het lijkt mij mooi om dat nog deze bestuursperiode na te streven. Ik dank voor jullie voorbereiding en jullie actieve rol daarbij.

4. Sluiting

De voorzitter: Ik dank u voor uw bijdragen en sluit de vergadering om 20.35 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 31 oktober 2018,

De dijkgraaf	De wnd. secretaris-directeur
drs. Th.J.J.M. Schots	dr. A.F.M. Meuleman